

ชื่อแผนงาน แผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย
หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์
ประจำปีงบประมาณ ปี พ.ศ.๒๕๖๓

๑. สถานการณ์ทั่วไป

กรุงเทพมหานคร เป็นมหานครที่เป็นศูนย์รวมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมจากการสำรวจสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ตุลาคม ๒๕๖๐ – กันยายน ๒๕๖๑) โดยสำนักงานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย พบว่ากรุงเทพมหานครมีสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงต่อภัยจากสารเคมีจำนวน ๔,๖๖๘ แห่ง ซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น หากมีการจัดการการใช้ การจัดเก็บสารเคมีและวัตถุอันตรายที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย อาจส่งผลกระทบให้เกิดภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายได้ ซึ่งการเกิดภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายแต่ละครั้ง อาจสร้างความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม ของประชาชนและเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนมาก

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมการป้องกันและบรรเทาภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายที่อาจเกิดขึ้น จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายในเขตสัมพันธวงศ์ขึ้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมและการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างบูรณาการเพื่อบรรเทาความเสียหาย หรือลดความสูญเสียที่อาจเกิดจากภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติ ทั้งหน่วยปฏิบัติการหลักและหน่วยสนับสนุน ให้สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากสารเคมีและวัตถุอันตรายได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ

๒.๒ เพื่อกำหนดกรอบการปฏิบัติงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายได้อย่างเป็นระบบและบูรณาการ

๒.๓ เพื่อป้องกันและบรรเทาผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อาจเกิดจากภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย

๓. นิยามศัพท์

ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย หมายถึง ภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายรั่วไหล เพลิงไหม้ และการระเบิด ซึ่งเกี่ยวกับสถานที่ที่มีการเก็บ การใช้ การบรรจุ และการขนส่ง ทั้งที่เคลื่อนที่ได้และไม่ได้

สารเคมี หมายถึง สารที่ประกอบด้วยธาตุเดียวหรือสารประกอบจากธาตุต่างๆ รวมกันด้วยพันธะเคมี
วัตถุอันตราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ หมายถึง วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุแก๊สมันตรึงสี วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ทำให้เกิดการระคายเคือง และวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม

การเก็บรักษาสารเคมีและวัตถุอันตราย หมายถึง การเก็บรักษาสารเคมีและเก็บรักษาวัตถุอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง

สถานที่เก็บสารเคมี หมายถึง อาคารหรือสถานที่ที่เก็บสารเคมี เพื่อประโยชน์ในการใช้ การผลิต การจัดเก็บและการจำหน่าย

ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หมายถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
รองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หมายถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ผู้อำนวยการกลาง หมายถึง อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร หมายถึง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

รองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร หมายถึง ปลัดกรุงเทพมหานคร

ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร หมายถึง ผู้อำนวยการเขต

ผู้บัญชาการเหตุการณ์ หมายถึง ผู้ที่มีอำนาจในการบัญชาการในพื้นที่เกิดเหตุ อำนาจการ สั่งการ

ตลอดจนควบคุมภายใต้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือได้รับมอบหมาย

อาสาสมัคร หมายถึง อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.)

เจ้าพนักงาน หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ในพื้นที่ต่างๆ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

๔. ระดับความรุนแรง และการจัดการสาธารณภัย

การปฏิบัติตามระบบการบัญชาการเหตุการณ์ โดยรวมอำนาจสั่งการแบบรวมศูนย์ เรียกว่า “Single Command” เพื่อแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนและความล่าช้าในการปฏิบัติ โดยมีผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident commander) ในแต่ละระดับตามความรุนแรงของสาธารณภัย เป็นผู้บัญชาการสูงสุดและมีองค์การรับผิดชอบในการแก้ไขเหตุการณ์ ดังนี้

ระดับ	การจัดการสาธารณภัย	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย	องค์กรรับผิดชอบ
๑	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร (ผู้อำนวยการเขต) เข้าควบคุมสถานการณ์	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)
๒	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) เข้าควบคุมสถานการณ์	กองอำนาจการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (กอบปภ.กทม.)
๓	สาธารณภัยขนาดกลางใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย (รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย) เข้าควบคุมสถานการณ์	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)
๔	สาธารณภัยขนาดร้ายแรง อย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เข้าควบคุมสถานการณ์	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

๕. แนวทางการดำเนินงาน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและปฏิบัติงานร่วมกันแบบบูรณาการระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กิจกรรม	ฝ่ายที่รับผิดชอบ	ข้อมูลที่ควรจัด
๑. ก่อนเกิดเหตุ		
๑.๑ การป้องกันและลดผลกระทบ		
๑) การประเมินความเสี่ยงภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย โดยการประเมินภัยและความล่าช้าเพื่อประเมินโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดอันตรายจากสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมทั้งศึกษาวิธีลดผลกระทบเพื่อนำไปกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการบริหารจัดการภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย	- ฝ่ายปกครอง	- ผลการประเมินความเสี่ยง - วิธีและแนวทางลดผลกระทบจากสารเคมีและวัตถุอันตราย
๒) ตรวจสอบ ปรับปรุงข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยและจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยเพื่อรองรับการอพยพให้เป็นปัจจุบัน	- ฝ่ายปกครอง	- บัญชีพื้นที่เสี่ยงภัย - แผนที่พื้นที่เสี่ยงภัย - แผนที่เส้นทางหนีภัย - บัญชีศูนย์พักพิงชั่วคราว
๓) จัดทำฐานข้อมูลกำลังเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การกู้ชีพกู้ภัย เพื่อให้พร้อมเรียกใช้งานได้ทันที เมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน	- ฝ่ายปกครอง - ฝ่ายโยธา - ฝ่ายรักษาฯ	- บัญชีเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร - บัญชีเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ประเภทต่างๆ
๔) พัฒนาระบบเครือข่ายฐานข้อมูลสารสนเทศด้านสารเคมีและวัตถุอันตรายให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน	- ฝ่ายเทศกิจ	- ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย
๕) ส่งเสริมความรู้และความตระหนักแก่ประชาชน นักเรียน นักศึกษา และเยาวชน เกี่ยวกับการป้องกันและปฏิบัติตนอย่างถูกต้องและให้ปลอดภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย	- ฝ่ายการศึกษาฯ	- คู่มือวิธีการป้องกันและปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย
๖) จัดทำสรุปบทเรียน (Lesson learning) ของการเกิดอุบัติเหตุสารเคมีและวัตถุอันตรายครั้งสำคัญเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการในอนาคต	- ฝ่ายปกครอง	- ผลการศึกษบทบทเรียนจากการเกิดสารเคมีและวัตถุอันตราย
๑.๒ การเตรียมความพร้อม		
กิจกรรม	ฝ่ายที่รับผิดชอบ	ข้อมูลที่ควรจัด
๑) จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเคมีและวัตถุอันตราย ระดับหน่วยงาน	- ฝ่ายปกครอง	- แนวทางเพื่อให้สำนักงานเขตสัมพันธ์วงศ์ใช้ในการปฏิบัติ

/๒) การจัดเตรียม...

กิจกรรม	ฝ่ายที่รับผิดชอบ	ข้อมูลที่ควรจัด
๒) จัดเตรียมเจ้าหน้าที่เตรียมพร้อมปฏิบัติงานกู้ภัยเมื่อได้รับแจ้งว่าเกิดภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย	- ฝ่ายปกครอง	- คำสั่งอยู่เวร/คำสั่งปฏิบัติงาน
๓) ผูกอบรวมอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัย อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	- ฝ่ายปกครอง	- บัญชีอาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัย - บัญชีอปพร.
๔) สำรองปัจจัยสี่ที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อรองรับการอพยพและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ทันทีเมื่อเกิดภัย	- ฝ่ายพัฒนาฯ - ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ	- จำนวนถุงยังชีพกรณีฉุกเฉิน
๕) จัดเตรียมระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารที่จำเป็นพร้อมทั้งระหว่างหน่วยงานจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์สื่อสาร และสำรองพลังงานให้เพียงพอและใช้งานได้ตลอดเวลา	- ฝ่ายเทคนิค	- ระบบสื่อสารหลัก - ระบบสื่อสารรอง - บัญชีเครื่องมือและอุปกรณ์การสื่อสาร
๖) จัดเตรียมสถานที่ปลอดภัย หรือสถานที่พักพิงและจัดระบบการบริหารศูนย์พักพิงชั่วคราวเพื่อรองรับผู้ประสบภัยพร้อมสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็น	- ฝ่ายพัฒนาฯ - ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ	- บัญชีสถานที่เพื่อรองรับผู้ประสบภัย - สถานที่พักพิง - คู่มือการบริหารศูนย์พักพิง
๗) ผูกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาปัญหาสารเคมีและวัตถุอันตรายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- ฝ่ายปกครอง	- การฝึกซ้อมการปฏิบัติจากภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย
๒. ขณะเกิดภัย		
๒.๑ การระงับเหตุ (ทันทีที่ได้รับการแจ้งเหตุ)		
กิจกรรม	ฝ่ายที่รับผิดชอบ	ข้อมูลที่ควรจัด
๑) เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์เข้าอำนวยความสะดวกเขตอันตราย และร่วมกันจัดระเบียบจราจร กับสถานีตำรวจในพื้นที่	- ฝ่ายเทคนิค	- แนวทางเพื่อให้สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ใช้ในการปฏิบัติ
๒) กรณีจำเป็นต้องอพยพประชาชนไปสู่สถานที่ปลอดภัย ให้ดำเนินการอพยพประชาชนไปสู่สถานที่ ที่ปลอดภัย	- ฝ่ายเทคนิค	- บัญชีรายชื่อผู้พักพิง

๒.๒ กรณีภัยรุนแรง ประชาชนได้รับผลกระทบจำนวนมาก และบริเวณกว้าง จำเป็นต้องระดมสรรพกำลังเข้าช่วยเหลือ ให้ดำเนินการดังนี้		
กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	ข้อมูลที่ควรจัด
๒.๒.๑ จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ สำนักงานเขตสัมพันธ์ตามระดับความรุนแรง พร้อมจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบประจำศูนย์ฯ	- ฝ่ายปกครอง	- โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ - กองบัญชาการ - อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒.๒.๒ กรณีที่ผู้บัญชาการชั้นเหนือขึ้นไปเข้าควบคุมสถานการณ์ ให้ส่งมอบการบัญชาการแก่ผู้บัญชาการเหตุการณ์ ตามลำดับชั้น	- ฝ่ายปกครอง	- ข้อมูลแผนที่ ฐานข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นประกอบการตัดสินใจสั่งการ
๓. หลังเกิดภัย		
กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	ข้อมูลที่ควรจัด
๑) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินการประเมินความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น โดยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู	- ฝ่ายปกครอง	- บัญชีรายชื่อผู้ประสบภัย - บัญชีทรัพย์สินที่เสียหาย พร้อมมูลค่าความเสียหาย
๒) จัดตั้งหน่วยบรรเทาทุกข์ เพื่อให้การช่วยเหลือ ได้แก่ - หน่วยปฐมพยาบาล/นำส่งผู้บาดเจ็บไปโรงพยาบาล - ประชาสัมพันธ์ การเตรียมหลักฐาน เพื่อขอรับความช่วยเหลือเบื้องต้น - มอบถุงยังชีพ/สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ประสบภัย	- ฝ่ายปกครอง - ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ - ฝ่ายพัฒนาฯ	
๓) จัดหาที่พักชั่วคราวและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านสุขภาพอนามัย และสภาพจิตใจ	- ฝ่ายพัฒนาฯ - ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ	- บัญชีที่พักพิงชั่วคราว - บัญชีผู้ประสบภัยที่อยู่ในศูนย์พักพิง - บัญชีผู้ประสบภัยที่ได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ
๔) การจัดการศพผู้เสียชีวิตจากภัยสารเคมี วัตถุอันตราย	- ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ	- บัญชีสถานที่เก็บรักษาศพ - บัญชีผู้เสียชีวิต

กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	ข้อมูลที่ควรจัด
๕) การฟื้นฟูความเสียหายเบื้องต้น	- ฝ่ายรักษา - ฝ่ายโยธา	- บัญชีสาธารณูปโภคที่เสียหาย - บัญชีทรัพย์สินที่เสียหาย - บัญชีรายการและมูลค่าที่ทำให้การสงเคราะห์ฟื้นฟู
๖) ฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้ประสบภัยทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และฟื้นฟูอาชีพ ให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างปกติ	- ฝ่ายพัฒนาฯ - ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ	- บัญชีผู้ประสบภัยที่ได้รับการฟื้นฟูด้านร่างกายและจิตใจ - บัญชีผู้ประสบภัยที่ได้รับการฟื้นฟูอาชีพ
๗) ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งสาธารณประโยชน์อื่นๆ ที่เสียหายให้กลับสู่สภาพเดิม เช่น สถานที่ราชการ โรงเรียน สถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ	- ฝ่ายปกครอง	- รายงานผลการศึกษาผลกระทบจากภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย
๘) ศึกษาผลกระทบจากภัยสารเคมีและวัตถุอันตรายเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายในอนาคต	- ฝ่ายปกครอง	- รายงานผลการศึกษาผลกระทบจากภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย

๖. ระบบสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน

จัดตั้งศูนย์สื่อสาร และจัดให้มีระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารอื่นๆ ที่จำเป็นให้ใช้งานได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ให้สามารถเชื่อมโยงระบบสื่อสารดังกล่าวกับหน่วยงานอื่นได้ปกติโดยเร็ว ทั่วทุกพื้นที่

แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานหลัก
คลื่นวิทยุสื่อสารในภาวะฉุกเฉินระบบ VHF ผ่านข่ายเสาวภา	วางระบบสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน - ฝ่ายเทคนิค

๗. การรับบริจาค กรณีที่จำเป็นต้องจัดตั้งศูนย์รับบริจาคให้ดำเนินการ ดังนี้

- ๗.๑ ให้จัดตั้งศูนย์รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยกรุงเทพมหานครและเขตสัมพันธวงศ์ โดย
 - ๗.๑.๑ ให้หน่วยงานรวบรวมข้อมูลที่ได้รับบริจาค เช่น สิ่งของ เงินที่ได้รับบริจาค สถานที่จัดเก็บที่ได้รับบริจาค
 - ๗.๑.๒ เมื่อได้รับบริจาคเงินให้ออกใบเสร็จรับเงินให้ถูกต้อง
 - ๗.๒ ให้สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ เป็นศูนย์กลางในการรับสิ่งของและเงินบริจาค โดยเงินบริจคนำเข้ากองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย และแจกจ่ายสิ่งของให้ผู้ประสบภัยอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

/๘. การสิ้นสุด...

๘. การสิ้นสุดภารกิจของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์

เมื่อสถานการณ์สาธารณภัยยุติลง ให้ฝ่ายปกครองตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจน ว่าสถานการณ์ภัยจาก
สารเคมีและวัตถุอันตรายได้ยุติลงแล้ว พร้อมจัดทำรายงานสรุปนำเสนอผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และรายงานให้
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทราบต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้เสนอแผน
(นางสาวพรทิพย์ จันทน์กล้า)
เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ
หัวหน้าฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตสัมพันธวงศ์

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติแผน
(นางสาวธัญญา ใจดี)
ผู้อำนวยการเขตสัมพันธวงศ์
ผู้อำนวยการเขตสัมพันธวงศ์